

УДК 339.542

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-28-16>

Дзяд О. В.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки і світових фінансів
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*
Гречин К. О.
*студент
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара*

Dzyad Olena
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of International Economics and World Finances
Oles Honchar Dnipro National University*
Hrechyn Kyrylo
*Student
Oles Honchar Dnipro National University*

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАФТА В КОНТЕКСТІ ПОЛІТИКИ Д. ТРАМПА

Анотація. Угода про Північноамериканську зону вільної торгівлі (НАФТА) була найбільш інноваційною угодою про ЗВТ свого часу, адже містила інноваційні положення з регулювання прав інтелектуальної власності, іноземних інвестицій, торгівлі послугами та ін. Однак за 25 років із моменту підписання угоди в міжнародному господарстві з'явилися якісно нові процеси та тенденції, які потребують регулювання в рамках модернізованої угоди. Вступивши на посаду президента США, Дональд Трамп негайно заявив про намір переглянути умови НАФТА та укласти новий договір, який повною мірою відповідатиме інтересам американського бізнесу. Підписана в листопаді 2018 р. модернізована угода про Північноамериканську зону вільної торгівлі включає принципово нові положення про регулювання електронної комерції, гармонізацію митних процедур та ін. Наведена стаття має на меті визначити ключові нововведення нової Північноамериканської угоди – USMCA – та оцінити їхній вплив на економіки країн-партнерів.

Ключові слова: Дональд Трамп, НАФТА, USMCA, зона вільної торгівлі, торговельна політика.

Вступ та постановка проблеми. НАФТА – це унікальна за розмірами, складом та ступенем впливу на світове господарство зона вільної торгівлі (ЗВТ), що діє з 1994 р. між США, Канадою та Мексикою. Перегляд НАФТА та її модернізація знаходяться у центрі нової зовнішньоекономічної політики президента США Д. Трампа, який прагне змінити баланс сил у північноамериканській торгівлі та зменшити торговельний дефіцит США. У контексті агресивної торговельної політики Д. Трампа та поточних конфліктів із Китаєм та ЄС доцільно розглянути характерні особливості нової північноамериканської угоди – USMCA – та визначити її вплив на економіки країн-учасниць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інтеграційні зв'язки в рамках НАФТА стали предметом дослідження низки вітчизняних дослідників. Зокрема, Н.В. Безрукова та Н.В. Джурка дослідили економічні наслідки НАФТА та дали оцінку результатів співпраці північноамериканських країн у рамках оригінальної угоди. Цілі та процес перегляду НАФТА, а також ключові відмінності USMCA розглянуто у працях Д.А. Яценко та П.П. Яковлева. Оцінку економічним наслідкам нової угоди дали експерти МВФ та спеціалісти Комісії США з міжнародної торгівлі.

Тим не менше досі не існує дослідження, яке поєднує у собі огляд передумов та причин перегляду НАФТА, хронологію процесу перегляду, ключові особливості нової північноамериканської угоди та можливі економічні та геополітичні наслідки її ухвалення, отже, проблема не втрачає актуальності.

Метою даної роботи є визначення ключових нововведень нової північноамериканської угоди про ЗВТ – USMCA – та оцінка їхнього впливу на економіки країн-партнерів.

Результати дослідження.

Питання економічної інтеграції північноамериканських країн набуло особливої актуальності у 1990-х роках в умовах жорсткої конкуренції з Європейським Союзом та активно зростаючими китайськими виробниками. Американські транснаціональні корпорації прагнули політичної підтримки у процесі проникнення на ринок Мексики, яка мала значний потенціал для перетворення на американську виробничу периферію, враховуючи задовільний рівень розвитку інфраструктури, наявність дешевої робочої сили та емного внутрішнього ринку. Своєю чергою, мексиканський уряд прагнув за участі північних партнерів модернізувати економіку та розв'язати низку соціально-економічних проблем, у тому числі безробіття, бідність, високі рівні злочинності та еміграції. Канадську сторону приваблювала можливість диверсифікувати зовнішньоторговельні потоки, орієнтовані переважно на США, за рахунок розширення існуючого Договору про зону вільної торгівлі між США та Канадою (CUSFTA) та відкриття мексиканського та лагіноамериканських ринків.

За умов умотивованості кожної з країн тристоронні переговори були завершені у грудні 1992 р. підписан-

ням Угоди про північноамериканську зону вільної торгівлі (НАФТА), який набув чинності з 1 січня 1994 р. НАФТА стала унікальним інтеграційним об'єднанням як за розміром та ступенем впливу на глобальні торговельні відносини, так і за своїм складом: зона вільної торгівлі об'єднала дві розвинуті північні держави із країною з ринком, що формується, – Мексикою (табл. 1).

Угода про північноамериканську зону вільної торгівлі включала інноваційні для свого часу положення щодо захисту прав інтелектуальної власності та інвестицій, торгівлі послугами та продовольчими товарами, процедур вирішення спорів тощо. Ці нові для міжнародної практики правила мали значний вплив на формування багатосторонніх торговельних угод у рамках ГАТТ/СОТ та 13 укладених пізніше угод про ЗВТ за участі США. Вони дали змогу країнам НАФТА збільшити обсяги виробництва, зайнятості та інвестицій, сформувати конкурентоспроможні регіональні ланцюги доданої вартості (табл. 2).

У рамках торговельної угоди такого масштабу, як НАФТА, неможлива відсутність конфлікту інтересів та суперечок. За період дії договору між країнами-партнерами виникали спори з приводу торгівлі продовольчими товарами (м'ясна та молочна продукція, овочі та фрукти, цукор), міграції робочої сили, правових аспектів інвестиційної діяльності та ін. Незважаючи на очевидні позитивні ефекти, невідповідність НАФТА сучасним світовим економічним тенденціям у питаннях електронної комерції, прав інтелектуальної власності, екологічного та енергетичного співробітництва свідчить про необхідність модернізації договору (табл. 3).

Хоча з часом необхідність оновлення угоди ставала дедалі гострішою (особливо в умовах наростання конкуренції з боку Китаю), питання фундаментального перегляду НАФТА не розглядалося до перемоги Д. Трампа на президентських виборах США 2016 р. Центральною метою нової зовнішньоекономічної політики 45-го президента США стало скорочення дефіциту країни у торгівлі товарами, який за роки членства в НАФТА збільшився більше ніж у шість разів (рис. 1). Водночас Вашингтон планує скоротити державний борг (який перевищив 110% ВВП у 2018 р. [1]) та створити нові робочі місця в національній промисловості. Адміністрація Трампа планує досягти мети за допомогою двох інструментів: по-перше, впровадження імпортих мит на ключові товари (наприклад, на біодизель в 2017 р. та на сталь, алюміній, сонячні панелі у 2018 р.) та, по-друге, трансформації поточних торговельних угод так, щоб ключові партнери добровільно обмежували експорт товарів до США або збільшували імпорт американських товарів. Президент Трамп наголошує на несправедливості угоди щодо США: наявність дешевої робочої сили та сприятливого податкового клімату в Мексиці зумовила міграцію американських промислових підприємств до Мексики, що призвело до

Таблиця 1

Вибрані макроекономічні показники країн НАФТА у 1994 та 2018 рр.

Показники	Мексика		Канада		США	
	1994	2018	1994	2018	1994	2018
Населення, млн осіб	92	126	29	37	263	327
Номінальний ВВП, млрд дол.	508	1223	548	1712	7309	20494
Номінальний ВВП за ПКС, млрд дол.	790	2509	654	1782	7309	20494
ВВП на душу населення, дол.	5499	9698	19914	46210	27777	62641
ВВП за ПКС на душу населення, дол.	8555	19887	22531	48106	27777	62641
Експорт товарів і послуг як % від ВВП	14%	39%	33%	32%	10%	12%
Імпорт товарів та послуг як % від ВВП	18%	41%	32%	34%	11%	15%

Джерело: [9]

Таблиця 2

Ключові позитивні наслідки інтеграції в НАФТА

1	Зростання виробництва, зайнятості, доходів корпорацій та податкових надходжень унаслідок зростання торговельного обороту між країнами НАФТА в чотири рази за період дії договору (1993–2017 рр.). При цьому торговельний дефіцит США з партнерами за НАФТА збільшувався повільніше, ніж дефіцит у торгівлі з іншими країнами світу.
2	Ліквідація імпорتنних мит призвела до зниження цін на імпортні товари (у тому числі продовольчі товари та нафту та нафтопродукти). Стимування інфляційних процесів дало змогу центральним банкам країн НАФТА підтримувати відносно невисокі відсоткові ставки.
3	НАФТА створила можливість для формування ланцюгів доданої вартості між трьома країнами учасницями, передусім в автомобілебудуванні. Мексика та Канада стали основними імпортерами американської сільськогосподарської продукції. Експорт американських послуг до країн НАФТА також збільшився в чотири рази.
4	Відкриття ринків Канади та Мексики спричинило появу 5 млн нових робочих місць лише в США. Сьогодні близько 43% підприємств-експортерів США користуються перевагами НАФТА.
5	Ліквідація бар'єрів у міжнародному русі капіталів у рамках НАФТА призвела до збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій американських корпорацій у Канаду та Мексику більше ніж у три рази, а інвестицій Канади та Мексики в США – більше ніж у два рази. Зона вільної торгівлі запровадила систему гарантування інвестицій та захисту прав інтелектуальної власності.
6	НАФТА дала змогу підприємствам брати участь у державних тендерах інших країн зони вільної торгівлі, сприяючи збільшенню конкуренції та зменшенню витрат бюджету на державні закупівлі.

Джерело: [3]

Таблиця 3

Необхідні аспекти модернізації НАФТА

1	Включення технологічних досягнень, що мали місце в міжнародній торгівлі після 1993 р., до складу врегульованих угодою відносин, у тому числі електронної комерції, трансграничних інформаційних потоків, експорту цифрової продукції.
2	Модернізація та спрощення митних процедур та вимог за допомогою онлайн-служб та сучасних технологій реєстрації, що допоможуть малим та середнім експортерам пом'якшити митні ризики.
3	Зміцнити захист прав робітників на території країн-членів та привести норми регулювання ринку праці у відповідність сучасним угодам про ЗВТ.
4	Усунути бар'єри в торгівлі послугами, зокрема за рахунок модернізації вимог до ліцензування та реєстрації.
5	Угода має включати додаткові зобов'язання сторін щодо протидії корупції та забезпечення прозорості підприємницької діяльності.

Джерело: [2]

втрата робочих місць у національній економіці та виникнення дефіциту в торгівлі товарами [3]. Тим не менше торгівля США з партнерами по НАФТА має більш збалансований характер, аніж із рештою світу (наприклад, у 2018 р. частка Китаю в загальному дефіциті з торгівлі товарами перевищувала 47%) [1].

Процес тристоронніх переговорів США, Канади та Мексики про перегляд умов взаємодії в рамках НАФТА було розпочато 16 серпня 2017 р. з ініціативи та під тиском американської сторони. За місяць до цього офіс торгового представника США опублікував перелік цілей, яких країна прагне досягти в процесі перегляду договору та досягнення яких «зробить ринки регіону НАФТА доступнішими та

безпечнішими, а торговельні відносини на них – взаємовигідними, від чого виграють усі сторони угоди». Окрім наведених раніше необхідних для модернізації компонентів договору, ці цілі передбачали розширення доступу до ринків товарів та послуг Канади й Мексики, водночас закріплюючи за США право захищати власні виробництва у цільових галузях, зокрема в автомобілебудуванні (табл. 4).

У ході переговорів канадська сторона переважно наполягала на збереженні автономності в питаннях культурних галузей (радіо- та телепередачі, книговидавництво) та державного регулювання м'ясо-молочного виробництва, а також запропонувала гармонізувати норми та правила підприємництва на території країн на НАФТА і включити

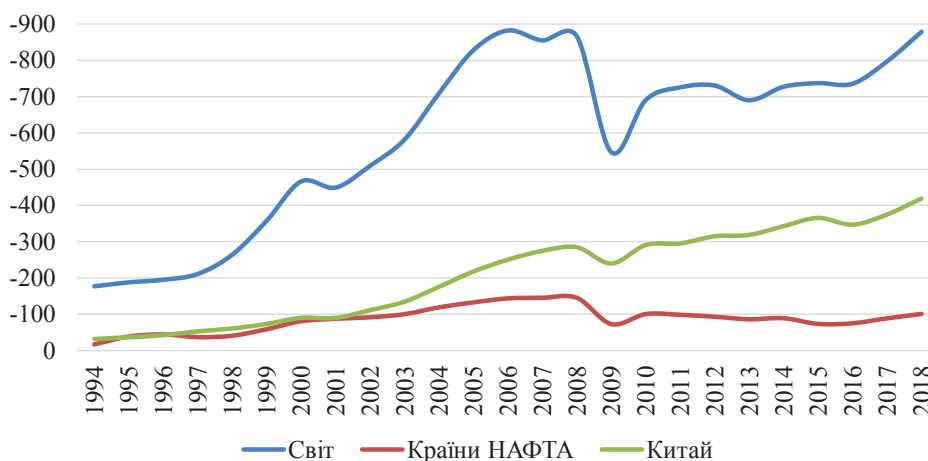

Рис. 1. Дефіцит у торгівлі США товарами зі світом та НАФТА у 1994–2018 рр., млн. дол.

Джерело: [1]

Основні цілі США під час перегляду НАФТА

1	Розширити доступ американських сільськогосподарських товарів на ринки країн-партнерів, зокрема ліквідувати канадські мита на молочно-м'ясну продукцію, зерно, алкогольні напої. При цьому залишити за США право захисту «чутливих» галузей. Гармонізувати митні процедури та мінімізувати нетарифні бар'єри в торгівлі товарами.
2	Підвищити вимоги до частки доданої вартості, виробленої в країнах НАФТА, для товарів, що можуть користуватися правом безмитного імпорту на територію ЗВТ, зокрема підвищити питому вагу північноамериканського компонента у вартості автомобілів із 62,5% до 85%.
3	Лібералізувати ринки енергетики та стимулювати зростання виробництва енергоносіїв із метою забезпечення енергетичної безпеки та незалежності.
4	Ліквідувати або зменшити обмеження на американські інвестиції, які збереглися в деяких секторах економік країн-партнерів.
5	Забезпечити ефективний захист прав інтелектуальної власності та ліквідувати бар'єри в торгівлі цифровою продукцією та інформаційними послугами.
6	Реформувати механізм вирішення спорів у рамках НАФТА, впровадити процедуру попередніх консультацій.

Джерело: [2]

в договір окремі положення про захист екології, прав соціальних меншин тощо. Мексиканська делегація була, передусім, зацікавлена у збереженні ЗВТ та нарощуванні іноземних інвестицій у країні, а також збільшенні продуктивності праці та підвищенні заробітних плат. Протягом більшої частини переговорного процесу Мексика та Канада спільно лобювали право зберегти взаємовигідний, компромісний характер угоди під політичним тиском американської сторони [10].

Переговори було завершено 30 вересня 2018 р., а остаточний варіант нового договору підписаний 30 листопада 2018 р. (табл. 5)

В оновленому вигляді угода отримала назву USMCA (англ. United States – Mexico – Canada Agreement – «Угода між США, Мексикою та Канадою»). USMCA містить 34 глави та 12 додатків; документ одночасно зберігає більшу частину тексту НАФТА та включає нововведення у торгівлі автомобілями та товарами сільськогосподарського виробництва, а також положення щодо регулювання прав інтелектуальної власності, електронної комерції, державних закупівель, іноземних інвестицій тощо (табл. 6). Більшість цих нововведень передусім задовольняє інтереси американської сторони; тим не менше Канаді та Мексиці вдалося відстояти початкові позиції щодо терміну дії угоди (продовжено з 5 до 16 років із переглядом кожні шість років) та зберегти механізм вирішення суперечок через арбітражний суд у разі повторного встановлення США мита в односторонньому порядку, як сталося зі сталлю та алюмінієм у 2018 р. [10]

Можливі економічні наслідки трансформації НАФТА стали предметом дослідження спеціалістів МВФ у робочому документі «Від НАФТА до USMCA: що досягнуто?», опублікованому в березні 2019 р. За допомогою розрахункової моделі загальної рівноваги (computable general equilibrium model, CGE) науковці розраховували вплив п'яти ключових нововведень USMCA на макроекономічні показники країн ЗВТ у середньостроковому

періоді [4]. Для кожного з п'яти найважливіших положень USMCA запропоновано кількісний еквівалент, який може відображати ефект нової угоди на торговельні показники країн у математичній моделі (табл. 7).

За результатами дослідження економічні ефекти від розглянутих чинників відносно незначні. Модель прогнозує збільшення сукупного споживання трьох країн на 538 млн. дол. (2% регіонального ВВП); при цьому в торгівлі автомобілями США програють через підвищення цін на імпортовані автомобілі та запчастини, тоді як Канада та Мексика виграють за рахунок підвищення цін автомобілів та компонентів, що експортуються ними. Як наслідок, очікується збільшення торговельного дефіциту США на 275 млн. дол. та скорочення сукупного торговельного обороту між країнами ЗВТ на 4 млрд. дол. (або на 4%). Найбільший економічний ефект у моделі показало спрощення, модернізація та підвищення ефективності митних процедур, завдяки якому очікується зростання сукупного споживання трьох країн на 1316 млн. дол. (5% регіонального ВВП). Згідно з висновком експертів МВФ, USMCA не матиме бажаних позитивних ефектів, адже нововведення в торгівлі автомобілями призведуть до зростання їхньої ціни, зменшення попиту та переорієнтації виробників на імпортовані з-поза країн ЗВТ компоненти, а вигоди США від доступу на канадський молочний ринок не матимуть макроекономічної значимості (табл. 8).

Більш детальний аналіз впливу USMCA на економіку США проведено Комісією США з міжнародної торгівлі (USITC). У рамках процесу ратифікації Угоди у квітні 2019 р. Комісія опублікувала доповідь «USMCA: ймовірний вплив на економіку США та її окремі галузі» [7]. Подібно дослідженню МВФ Комісія використовує CGE-модель економіки США, однак замість п'яти чинників впливу розглядає вісім (табл. 9). Дослідження передбачало розрахунок впливу USMCA на ВВП, зайнятість та обсяги міжнародної торгівлі США за кожним окремим компонентом із подальшим розрахунком інтегрального

Хронологія процесу перегляду НАФТА

17 травня 2017 р.	Президентом США надіслано Конгресу повідомлення про наміри розпочати переговори з Канадою та Мексикою через 90 днів
17 липня 2017 р.	Офіс торгового представника США публікує цілі адміністрації президента Д. Трампа на майбутніх переговорах
16 серпня 2017 р.	Розпочато тристоронні переговори з Мексикою та Канадою
30 серпня 2018 р.	Досягнуто домовленість про текст угоди з Мексикою; Конгресом отримано повідомлення про намір підписання угоди з Мексикою та (за умови досягнення згоди) Канадою
30 вересня 2018 р.	Досягнуто домовленість про текст угоди з Канадою; складено перший повний варіант договору
30 листопада 2018 р.	Текст USMCA підписано представниками трьох країн-учасниць на саміті G20 у м. Буенос-Айрес

Джерело: [3]

Ключові відмінності та нововведення USMCA порівняно з НАФТА

Автомобілебудування	
<ul style="list-style-type: none"> - підвищення вимог до питомої ваги північноамериканських компонентів у вартості автомобілів із 62,5 до 75%; при цьому щонайменше 70% сталі та алюмінію, що використовуються в автомобілебудуванні, також мають мати північноамериканське походження; - від 40% до 45% автомобілів повинні вироблятися робітниками із заробітної платою щонайменше 16 дол. на годину; - упроваджена квота на безмитний імпорт – 2,6 млн автомобілів; - зменшення адміністративного навантаження на автовиробників через спрощені процедури встановлення країни походження 	
Торгівля сільськогосподарськими товарами	
<ul style="list-style-type: none"> - розширення доступу американської продукції на канадський ринок молочної продукції до 3,6% ємності ринку; усунення бар'єрів на канадському ринку алкогольних напоїв та зерна, а також мексиканському ринку сиру; - збільшення американських імпорتنих квот на молочну продукцію та цукор; - упровадження сучасних санітарних та фітосанітарних вимог до виробництва сільськогосподарської продукції на території ЗВТ; - передбачає кооперацію у сферах біотехнологій та генної модифікації 	
Електронна комерція	
<ul style="list-style-type: none"> - заборона застосування митних тарифів та інших торгових бар'єрів у торгівлі цифровою продукцією; - передбачає захист конфіденційної інформації суб'єктів через використання технологій електронної авторизації й електронних підписів та гарантує використання норм захисту прав споживача на цифровому ринку 	
Права інтелектуальної власності	
<ul style="list-style-type: none"> - надання повного національного режиму в купівлі-продажу прав інтелектуальної власності; - збільшення мінімального терміну дії копірайту до 70 років із дати смерті автора або 75 років із дати публікації, строку дії захисту на промисловий дизайн – до 15 років, строку захисту даних для біологічних досліджень – до 10 років; - упровадження механізмів цивільної та кримінальної відповідальності за порушення комерційної таємниці; - передбачає кооперацію партнерів із питань кібербезпеки 	
Нововведення в інших сферах	
<ul style="list-style-type: none"> - ціновий поріг для безмитного імпорту до Канади та Мексики знижено зі 150 до 117 дол.; - підприємства зі США та Мексики можуть брати участь у державних тендерах іншої країни на суму від 25 тис дол.; у відносинах із Канадою цей поріг становитиме 180 тис дол. відповідно до угод ВТО; - виключено будь-які форми дискримінації діяльності американських фінансових холдингів та банків на території Канади та Мексики; - зобов'язання партнерів підтримувати ринковий режим валютного курсу та утримуватися від інтервенцій та конкурентної девальвації; - Мексика зобов'язується адаптувати національне трудове законодавство до сучасних вимог Міжнародної організації праці; - строк дії Угоди – 16 років, буде переглянута та, можливо, продовжена через шість років; будь-яка сторона має право вийти з Угоди, якщо інша сторона укладає угоду про ЗВТ із неринковою економікою (наприклад, із Китаєм) 	

Джерело: [3; 8]

Таблиця 7

Ключові чинники впливу USMCA та їхні кількісні еквіваленти згідно з дослідженням МВФ

1	Нові правила походження для автомобілів – виражені як збільшення адвалерного еквіваленту правил походження, що діяли в рамках НАФТА, на 50%
2	Вимоги щодо мінімальної заробітної плати робітників автомобілебудування – еквівалентні збільшенню витрат на робочу силу в автомобільній галузі в Мексиці на 50%
3	Нові правила походження для текстилю та одягу – також виражені як збільшення адвалерного еквіваленту правил походження, що діяли в рамках НАФТА, на 50%, але тільки в торгівлі між Мексикою та США
4	Розширення доступу на сільськогосподарські ринки – виражено у зниженні адвалерного еквівалента канадських імпорتنих квот на молочну продукцію США до 3% та у зниженні імпорتنих тарифів США на канадську молочну продукцію та цукор на 50%
5	Стандартизація митних процедур – еквівалентна зменшенню витрат на збут підприємств-експортерів на 0,1%

Джерело: [4]

Таблиця 8

Вплив USMCA на сукупне споживання та торговельні баланси країн-партнерів згідно з дослідженням МВФ

Країна	Правила походження автомобілів	Вимоги до зарплати	Правила походження текстилю	С/госп. квоти та тарифи	Митні процедури	Разом
Зміна сукупного споживання, млн дол.						
Канада	172	-40	4	139	460	734
США	-740	-380	-57	-85	468	-794
Мексика	-14	332	-111	3	388	597
Разом	-582	-89	-164	56	1316	538
Зміна торговельного балансу, млн дол.						
Канада	-24	-7	-1	-8	3	-36
США	-227	-72	12	5	7	-275
Мексика	-28	-2	-10	0	46	6

Джерело: [4]

ефекту. При цьому аналітичні обмеження не дали змоги врахувати вплив усіх нововведень USMCA, зокрема модель не враховує зміни у сферах державних закупівель, упродовження санітарних та фітосанітарних стандартів, регуляторну кооперацію країн-партнерів тощо.

За результатами проведеного аналізу USITC очікує, що в довгостроковому періоді результатом дії USMCA має стати зростання реального ВВП США на 0,35% (68,2 млрд. дол.) та зайнятості на 0,12% (приблизно 176 тис робочих місць). Найбільший позитивний ефект матимуть положення USMCA, які ліквідують бар'єри у міжнародному обміні даними, русі капіталу, торгівлі послугами, а також нові правила походження в торгівлі автомобілями: вони дадуть змогу підвищити ефективність виробництва, зайнятість та обсяги іноземних інвестицій (табл. 10).

Ефективніші процедури торгівлі та зростання доходів країн регіону зумовлять збільшення загальних обсягів експорту товарів та послуг США на 2,4% (58,2 млрд. дол.), зокрема до Канади та Мексики – на 5,9% (19,1 млрд. дол.) та 6,7% (14,2 млрд. дол.) відповідно (табл. 11). Водночас імпорту з Канади збільшиться на 4,8% (19,1 млрд. дол.), а з Мексики – на 3,8% (12,4 млрд. дол.).

Згідно з висновками USITC, нові положення USMCA матимуть позитивний вплив на всі галузі економіки США, при цьому найбільший ефект слід очікувати від нововведень у регулюванні електронної торгівлі та нових правил походження в торгівлі автомобілями.

Висновки. Незважаючи на виявлені позитивні ефекти, досить не зрозуміло, як трансформація НАФТА допоможе адміністрації Д. Трампа у скороченні торговельного дефіциту США. Основною причиною виникнення дефіциту економісти називають не несправедливість дійсних угод про ЗВТ, а скоріше наявність дисбалансу збережень та інвестицій, коли сукупний попит на капітал у США перебільшує обсяг збережень домогосподарств, підприємств та державного сектору [3]. Тим не менше слід відзначити позитивні геополітичні наслідки успішного підписання USMCA для США. По-перше, нова Угода виключає можливість укладення торговельних угод між Китаєм та Канадою або Мексикою, а отже, унеможливує розміщення китайських виробництв у цих країнах та імпорту китайських товарів у США через ринок НАФТА. В умовах посилення інтеграційних зв'язків у рамках USMCA та торгових війн із Китаєм в американських високотехнологічних ТНК з'являються стимули для повернення виробництва з Азії до Північної Америки (особливо до Мексики). По-друге, переговори щодо трансформації НАФТА стали цінним досвідом та опорною точкою для американської сторони в майбутніх переговорах з ЄС та особливо з Китаєм. Колишній посол Мексики в Китаї Й. Гуайардо відзначив: підписання USMCA свідчить про те, що «проблема торгової політики Китаю – не особиста проблема Трампа, це проблема всієї світової економіки. Всі втомилися від того, як Китай грає не за правилами та не виконує даних обіцянок» [6]. У жовтні

Таблиця 9

Ключові чинники впливу USMCA згідно з дослідженням USITC

1	Сільськогосподарський компонент – відображає вплив змін в американських та канадських імпортерних квотах на сільськогосподарські товари
2	Автомобілебудування – відображає вплив змін правил походження на ланцюги доданої вартості в автомобілебудуванні
3	Захист інтелектуальних прав – аналізує ефекти від посилення захисту інтелектуальних прав на торгівлю в наукоємних галузях
4	Електронна комерція – оцінює вплив підвищення порогу безмитного ввезення на обсяги електронної торгівлі
5	Трудове законодавство – визначає вплив змін у трудовому законодавстві Мексики на зарплати робітників
6	Експорт послуг – визначає вплив нових зобов'язань країн-партнерів у міжнародній торгівлі послугами
7	Міжнародні потоки даних – оцінює вплив ліквідації обмежень на міжнародний обмін даними на економіку країн
8	Іноземні інвестиції – оцінює вплив таких чинників, як зобов'язання країн щодо лібералізації ринків капіталу, та скорочення повноважень механізму вирішення спорів між інвесторами та державою в Мексиці

Джерело: [7]

Таблиця 10

Позитивні ефекти USMCA на економіку США згідно з дослідженням USITC

Показник	Економіка у цілому	Сільське господарство	Промисловість	Послуги
Обсяги виробництва	-	0,18%	0,57%	0,17%
Зайнятість	0,12% 175700 робочих місць	0,12% 1700 робочих місць	0,37% 49700 робочих місць	0,09% 124300 робочих місць
Заробітні плати	0,27%	0,23%	0,50%	0,23%

Джерело: [7]

Таблиця 11

Збільшення обсягів торгівлі США під впливом USMCA згідно з дослідженням USITC, млрд дол.

Партнер	Економіка у цілому	Сільське господарство	Промисловість	Послуги
Експорт				
Світ	58,2	2,2	47,1	8,9
Канада	19,1	0,9	15,1	3
Мексика	14,2	0,4	13,4	0,4
Імпорт				
Світ	58,2	2,7	30,1	25,3
Канада	19,1	1,0	16,6	1,5
Мексика	12,4	0,2	11,6	0,6

Джерело: [7]

2019 р. президент Трамп заявив про досягнення домовленості щодо ключових питань першої частини багатоступінчастої угоди з Китаєм, яка включатиме положення про закупівлю американської сільськогосподарської продукції, права інтелектуальної власності та фінансові послуги [5]. Якщо текст документу буде складено та підписано у листопаді, він стане

першим реальним кроком сторін у напрямі розв'язання дворічної торгової війни. Зрештою, перетворення НАФТА на модернізовану і в багатьох аспектах більш сприятливу для американського бізнесу USMCA означає особисту перемогу Д. Трампа та успішне виконання взятих на себе під час передвиборчої кампанії зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Direction of Trade Statistics – Query. IMF Data. URL : <https://data.imf.org/?sk=9D6028D4-F14A-464C-A2F2-59B2CD424B85&sid=1390-030341854> (дата звернення: 10.11.2019).
2. Getting North America Right for Prosperity and Security – Testimony before the United States Senate Committee on Foreign Relations. Wilson Center. URL : https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/earl_anthony_wayne_testimony_before_the_united_states_senate_committee_on_foreign_relations.pdf (дата звернення: 10.11.2019).
3. NAFTA Renegotiation and the Proposed United States-Mexico-Canada Agreement (USMCA). Congressional Research Service Report, R44981, February 26, 2019. URL : <https://fas.org/sgp/crs/row/R44981.pdf> (дата звернення: 10.11.2019).
4. NAFTA to USMCA: What is Gained? IMF Working Paper WP/19/73, March 2019. URL : <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/WP/2019/WPIEA2019073.as-hx> (дата звернення: 10.11.2019).
5. Trump Reaches ‘Phase 1’ Deal With China and Delays Planned Tariffs. The New York Times. URL : <https://www.nytimes.com/2019/10/11/business/economy/us-china-trade-deal.html> (дата звернення: 10.11.2019).
6. Trump, a global loner, finds his China trade war complaints draw a crowd. The Washington Post. URL: https://www.washingtonpost.com/business/economy/trump-a-global-loner-finds-his-china-trade-war-complaints-draw-a-crowd/2018/12/14/12a6-6458-ff00-11e8-ad40-cdfd0e0dd65a_story.html (дата звернення: 10.11.2019).
7. United States-Mexico-Canada Agreement: Likely Impact on the U.S. Economy and Specific Industry Sectors. Investigation No. TPA-105-003, USITC Publication 4889, April 2019. URL : <https://www.usitc.gov/publications/332/pub4889.pdf> (дата звернення: 10.11.2019).
8. USMCA Fact Sheets. United States Trade Representative. URL : <https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement/fact-sheets> (дата звернення: 10.11.2019).
9. World Bank Open Data. World Bank. URL : <https://data.worldbank.org/> (дата звернення: 10.11.2019).
10. Яковлев П.П. USMCA: перезагрузка зоны свободной торговли в Северной Америке. *Латинская Америка*. 2018. № 12. С. 6–21. URL : https://ras.jes.su/index.php?dispatch=attachments.getfile&attach-ment_id=5843 (дата звернення: 10.11.2019).

References:

1. Direction of Trade Statistics – Query. IMF Data. Available at: <https://data.imf.org/?sk=9D6028D4-F14A-464C-A2F2-59B2CD424B85&sid=1390-030341854> (accessed 10.11.2019).
2. Getting North America Right for Prosperity and Security – Testimony before the United States Senate Committee on Foreign Relations. Wilson Center. Available at: https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/earl_anthony_wayne_testimony_before_the_united_states_senate_committee_on_foreign_relations.pdf (accessed 10.11.2019).
3. NAFTA Renegotiation and the Proposed United States-Mexico-Canada Agreement (USMCA). Congressional Research Service Report, R44981, February 26, 2019. Available at: <https://fas.org/sgp/crs/row/R44981.pdf> (accessed 10.11.2019).
4. NAFTA to USMCA: What is Gained? IMF Working Paper WP/19/73, March 2019. Available at: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/WP/2019/WP-IEA2019073.ashx> (accessed 10.11.2019).
5. Trump Reaches ‘Phase 1’ Deal With China and Delays Planned Tariffs. The New York Times. Available at: <https://www.nytimes.com/2019/10/11/business-economy/us-china-trade-deal.html> (accessed 10.11.2019).
6. Trump, a global loner, finds his China trade war complaints draw a crowd. The Washington Post. Available at: https://www.washingtonpost.com/business-economy/trump-a-global-loner-finds-his-china-trade-war-complaints-draw-a-crowd/2018/12/14/12a6-6458-ff00-11e8-ad40-cdfd0e0dd65a_story.html (accessed 10.11.2019).
7. United States-Mexico-Canada Agreement: Likely Impact on the U.S. Economy and Specific Industry Sectors. Investigation No. TPA-105-003, USITC Publication 4889, April 2019. Available at: <https://www.usitc.gov/publications/332/pub4889.pdf> (accessed 10.11.2019).
8. USMCA Fact Sheets. United States Trade Representative. Available at: <https://ustr.gov/trade-agreements/free-trade-agreements/united-states-mexico-canada-agreement/fact-sheets> (accessed 10.11.2019).
9. World Bank Open Data. World Bank. Available at: <https://data.worldbank.org/> (accessed 10.11.2019).
10. Yakovlev P.P. (2018) USMCA: perezagruzka zony svobodnoy torgovli v Severnoy Amerike [USMCA: the reloading of the North American free trade zone]. *Latinskaya Amerika* [Latin America], vol. 12, pp. 6-21. Available at: https://ras.jes.su/index.php?dispatch=attachments.getfile&attach-ment_id=5843 (accessed 10.11.2019).

РЕЗУЛЬТАТЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ МОДЕРНИЗАЦИИ НАФТА В КОНТЕКСТЕ ПОЛИТИКИ Д. ТРАМПА

Аннотация. Североамериканское соглашение о свободной торговле (НАФТА) стало самым инновационным соглашением о ЗСТ в свое время, так как содержало инновационные положения по регулированию прав интеллектуальной собственности, иностранных инвестиций, торговли услугами и др. Однако за 25 лет с момента подписания соглашения в международной экономике появились качественно новые процессы и тенденции, которые требуют регулирования в рамках модернизированного соглашения. Вступив в должность президента США, Дональд Трамп немедленно заявил о намерении пересмотреть условия НАФТА и заключить новое соглашение, в полной мере отвечающее интересам американского бизнеса. Подписанное в ноябре 2018 г. модернизированное соглашение о североамериканской зоне свободной торговли включает в себя принципиально новые положения по регулированию электронной коммерции, гармонизации таможенных процедур и др. Приведенная статья имеет целью определить ключевые нововведения нового североамериканского соглашения – USMCA – и оценить их влияние на экономики стран-партнеров.

Ключевые слова: Дональд Трамп, НАФТА, USMCA, зона свободной торговли, торговая политика.

RESULTS AND PROSPECTS OF NAFTA MODERNISATION IN CONTEXT OF D. TRUMP'S POLICY

Summary. The 2016 U.S. presidential campaign of Republican candidate Donald Trump had a noticeable emphasis on protectionism and suggested a confrontational approach to international trade. Once in office, the 45th president of the U.S. immediately issued a memo withdrawing the United States from the Trans-Pacific Partnership (TPP) and called for a renegotiation of NAFTA. By renegotiating current trade agreements, the Trump Administration aims to improve the U.S. trade balance and reduce the trade deficit with NAFTA countries. The FTA has been proven to be greatly beneficial for the North American countries. NAFTA expanded trade and economic linkages among the parties, created more efficient production processes, increasing the availability of lower-priced and greater choice of consumer goods, and improved living standards and working conditions. However, in recent years there has been widespread agreement that NAFTA can be modernized to take account of all that has evolved in the trade arena since 1993, when it was signed. On the 30th of November, 2018, president Trump fulfilled his pre-election promise to renegotiate NAFTA, having signed the modernized United States–Mexico–Canada Agreement (USMCA). The USMCA contains several updated provisions, including new rules of origin applicable to the automotive sector, provisions that reduce policy uncertainty about digital trade, provisions in customs administration and trade facilitation, as well as in intellectual property rights, labor, and environmental protection. The NAFTA renegotiation process proved to be valuable experience, which can be used by U.S. trade representatives in upcoming trade negotiations with the EU and China, and becomes increasingly relevant in the context of president Trump's trade disputes with these countries. The new agreement establishes new rules and standards for all future U.S. FTAs. This article provides a brief overview of NAFTA and its positive impact on the U.S., Canadian, and Mexican economies. The article also contains an overview of new USMCA provisions in comparison to existing NAFTA provisions, assesses the likely impact of the new agreement on USMCA members' economies, and suggests possible geopolitical benefits of successful NAFTA renegotiation for the U.S.

Key words: Donald Trump, NAFTA, USMCA, free trade agreement, trade policy.